

Dkt. Marv Wilson, Manabii, Kipindi cha 34, Isaya, Maandiko Muhimu

© 2024 Marv Wilson na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Marv Wilson katika mafundisho yake kuhusu Manabii. Huu ni kipindi cha 34, Isaya, Maandiko Muhimu.

Sawa, niko tayari kuanza.

Tuombeane. Tunapokuja kwenye wiki hii ya mwisho ya madarasa, Baba yetu, tunaomba msaada wako. Tunakubali kwamba kuna mengi kuhusu maisha ambayo hatuyaelewi.

Tunakushukuru kwa rasilimali ulizotupa, Neno la Mungu. Tunakushukuru kwa kutupa tafakari za hekima za karne nyingi za watu katika safari yao na Mungu, wasifu wa kiroho. Tunakushukuru kwa Roho Mtakatifu anayekaa ndani yetu ambaye alisema atatuongoza kwenye kweli.

Tunakushukuru kwa uzoefu wetu wa kumjua Mungu kwa njia zetu za kipekee. Tunaomba tunapochukua rasilimali hizi zote na zingine na kuziweka pamoja, tunaomba kwamba tujue kwamba hatuko peke yetu maishani wakati wowote, ili tuweze kukutegemea. Tusaidie kuwategemea Manabii kwa maisha yetu yote, tukijua kwamba uko pamoja nao hata wakati mwingine katika sehemu na nyakati ngumu sana na za upweke.

Asante kwamba unawapeleka watu wako mahali fulani, na tumaini liko katikati ya Agano la Kale kwamba ukombozi unakuja. Katika mabadiliko ya maisha, katika maswali tuliyo nayo kuhusu unachofanya katika ulimwengu, tusaidie tusingahau kamwe kwamba tunamtumikia Mungu wa historia ambaye anakomboa wasifu wetu binafsi na pia kuwaongoza mataifa yote na watu wote hatimaye kwa mambo bora kupitia kukuamini. Tunakabidhi darasa letu kwako leo katika jina la Kristo. Amina.

Sawa, katika madarasa haya mawili ya mwisho, nataka kuzungumzia baadhi ya maandiko ninayopenda ya Isaya, baadhi ya maandiko muhimu ambayo watu kwa enzi zote wameyatafakari na kuyatumia kwa sababu mbalimbali. Kwa hivyo, ni kama mchanganyiko wa Agano la Kale, wa sehemu tofauti za unabii.

Sasa, jambo la kwanza ninalotaka kutoa maoni kwa ufupi ni kifungu chetu cha 61, ambacho ni muhimu sana katika maisha ya Yesu. Yesu alianzisha huduma yake ya hadharani si katika Kanisa la Kwanza la Presbyterian la Pittsburgh bali katika sinagogi lake la karibu huko Nazareti. Na anasimama, anaita kitabu cha kukunjwa. Kimeandikwa katika Luka 4, na hakukuwa na mgawanyiko wa sura na mistari, kwa hivyo ilibidi ujue ulikuwa unaelekea wapi.

Alikuwa na nafasi ya futi 24 za kukunja hapo kwa ajili ya hati ya Isaya. Nadhani karibu futi 20, 21 mahali fulani, anafikia sura ya 61 kama tunavyoijua leo. Na mtumishi anampa hati ya kukunjwa na hati ya kukunjwa ya Isaya.

Na anasoma kifungu hiki cha kuvutia kutoka Isaya 61, Roho wa Bwana, Bwana wetu mkuu, yu juu yangu, kwa sababu Bwana amenitia mafuta kuwahubiri maskini habari njema, amenituma kuwaganga waliovunjika moyo, kuwatangazia mateka uhuru, na wafungwa kufunguliwa kwao kutoka gizani, kuwatangazia sikio la neema ya Bwana. Sasa, Isaya anaendelea na kujumuisha mstari mwingine hapo, lakini Yesu anavunja nukuu yake, au ufupisho wa karibu sana, hapo, siku ya kisasi cha Mungu wetu, ambayo ni sehemu ya andiko la Isaya 61. Hiki ni kifungu ambacho katika sinagogi la siku za Yesu kingejulikana kama haftarah, HAFTARAH; tumezungumzia hilo hapo awali.

Kuratibu masomo kutoka kwa manabii, ambayo yaliibuka katika kipindi cha kati ya Agano kwa sababu Wayahudi walikatazwa kuweka nakala za Torati, kulikuwa na njia ya busara ya kuratibu masomo kutoka kwa manabii. Na, unajua, kuwa na nyenzo kutoka kwa manabii hakukuchukuliwa kuwa Torati. Na kwa hivyo, wangeweza kusoma vifungu ambavyo vilihusiana kimaudhui na usomaji wa kawaida wa mara kwa mara uliopangwa kwa ajili ya sinagogi.

Na inaonekana hili lilikuwa mojawapo ya hayo. Angalia maandishi, na watu walisimama wakiyasoma. Bado nadhani hilo ni jambo muhimu sana katika makanisa yetu.

Luka 4:16 inasema, ilikuwa imesimama wakati wa usomaji wa maandiko. Nakumbuka nilienda kwenye sinagogi na darasa langu la kitamaduni la Kiyahudi la kisasa, na ilikuwa wakati wa Shavuot, ilikuwa wakati wa sikukuu ya majuma, na kutaniko lilisimama kwa ajili ya usomaji wa maandiko, na ilikuwa kwa ajili ya kitabu cha Ruthu. Kwa hivyo, tulisimama kwa ajili ya sura zote nne za kitabu cha Ruthu.

Mara nyingi nimejiambia, je, kanisa la mahali hapo lingefanya hivyo ikiwa mchungaji angesema tutasimama kwa sura nne za usomaji wa neno la Mungu, watu wangeshughulikiaje hilo? Labda kuna sharti kwamba wangeshughulikia vizuri, lakini unaposoma sura ya nane ya Nehemia mbele ya lango la maji, Ezra anapanda jukwaani na, kuanzia asubuhi na mapema hadi adhuhuri anasoma Torati mbele ya wanaume, wanawake, na watoto. Kwa hivyo hiyo lazima iwe ilikuwa kipindi cha saa sita kwa sababu kiliendelea hadi adhuhuri. Lakini nataka tu kusema kwamba kwa usomaji wa neno la Mungu, kwa upande mwingine, kulikuwa na kukaa huku akifundisha.

Tazama mstari wa Luka 5:1: Yesu ameketi huku akiwafundisha wanafunzi wake. Kifungu hiki mahususi, Yesu anasema, kinatimizwa anapozindua huduma yake ya

hadharani. Kwa namna fulani, nadhani nabii hapa anajiona kama mtu ambaye, kama nabii, anapaswa kukaa juu yake.

Lazima akae ndani ya nabii wa Bwana. Mtumishi wa Bwana anatumia kwa sababu yeye ndiye anayesema kwamba tunarudi nyumbani kutoka Babeli. Tunaachiliwa kutoka gerezani kama ungekuwa hivyo.

Wafungwa wanaachiliwa huru, na yeye ndiye anayebeba ujumbe huo. Lakini hakika, Yesu alitumia mistari hii kwake mwenyewe kwa njia ya ndani kabisa. Huduma yake ingekuwa huduma ya hamu, habari njema, na tangazo la furaha.

Alikuwa akizingatia watu waliovunjika moyo katika jamii, wenye ukoma, waliodharauliwa, watoza ushuru, wanawake wenye sifa mbaya, na watu waliotengwa katika jamii, na hilo lilikuwa la kashfa kwa watu wengi katika siku za Yesu. Anatangaza mwaka huu wa neema ya Bwana. Sasa, kile ulicho nacho hapa katika Isaya 61:2, mwaka wa neema ya Bwana, kinaonekana kuwa ni dokezo la mwaka wa Yubilei, ambao unahusisha kutangaza kuachiliwa huru na kuachiliwa huru kwa mateka.

Mwaka huu wa neema ya Bwana si mwaka halisi wa siku 365 bali ni kipindi cha wakati. Anatangaza kwa huduma yake ya hadharani kwamba enzi ya kimsihi imepambazuka huku nguvu ya injili sasa ikiikomboa mioyo ya wanaume na wanawake. Ingekuwa kipindi cha wokovu, ambacho kingetangazwa.

Wokovu kwa ajili ya dhambi, kama Yesu, pamoja na uhuru kutoka kwa magonjwa, magonjwa, na vitu vilivyowafunga watu binafsi, kama vile kupagawa na pepo na vitu vingine katika huduma ya Yesu. Kwa hivyo, yeye ni mtumishi wa Mungu anayeteseka. Uhuru kutoka kwa mateka wa Babeli katika muktadha wa awali, lakini Yesu alitangaza ukombozi kupitia habari njema ya injili kwa watu wote.

Maneno ya kuvutia yameandikwa kwenye Kengele ya Uhuru huko Philadelphia: tangazieni uhuru nchi yote, na watu wote wa nchi, na wakazi wake wote. Mambo ya Walawi 25, mstari wa 10, inatangaza uhuru kwa nchi yote. Yesu hapa, katika kutangaza huduma yake, ambayo tena kimsingi ni ujumbe kuhusu huduma ya ndani, hapuuzi kabisa huduma ya nje ya ukombozi, lakini wasiwasi wake ulikuwa hasa kuwaweka watu huru kutoka utumwani wa dhambi ili waweze kuingia katika uhuru wa kuwa wana wa Mungu.

Ilikuwa msukumo wa kiroho kwa ukombozi huu. Shuhudia ujumbe wa Agano Jipya unapoakisiwa kwake, ambaye ametuweka huru kutoka kwa dhambi zetu. Luo, moja ya maneno ya kwanza ambayo mwanafunzi wa Kigiriki wa mwaka wa kwanza hujifunza, humaanisha kupoteza.

Inatumiwa na Yohana Mbatizaji kuhusiana na Yesu na kutostahili kufungua au kufungua viatu vya miguu ya mtu ili afunguliwe. Na hivyo, Yesu anasimama katikati ya nukuu hii. Anazungumzia kuhusu kutangaza mwaka wa neema ya Bwana.

Huu ni wakati wa neema. Huu ni wakati wa enzi ya neema ya Mungu iliyoinduliwa lakini haijakamilika. Tangazo la asili na mwanzo, kitu halisi kilikuja katika maisha na mafundisho ya Yesu, lakini enzi ya kimasihini inaendelea.

Huu ni wakati wa Roho Mtakatifu, enzi ya kanisa. Na enzi ya kimasihini inaendelea hadi Masihi atakaporudi. Na hivyo, uzinduzi na utambuzi wa enzi umefika.

Lakini si neno la mwisho, siku ya kisasi cha Mungu wetu. Binafsi, nadhani Yesu alisimamisha nukuu hiyo hapo hapo kwa sababu utimilifu wa baadaye wa sehemu ya mwisho ya hiyo, siku ya kisasi, au Yom Yahweh katika maana ya jumla au ya mwisho ya neno hilo, unangojea kweli ujio wa pili. Imetangazwa, lakini si kitu kinachotimizwa katika siku za Yesu.

Tazama Mathayo 3:12. Yohana Mbatizaji anakuja kuandaa njia kwa ajili ya Masihi. Na anasema mimi ninawabatiza kwa maji ya Roho Mtakatifu. Na kwa ajili ya toba, lakini atakuja mmoja baada yangu mwenye nguvu kuliko mimi. Yeye atawabatiza kwa Roho Mtakatifu na kwa moto.

Uma wake wa kupepetea uko mkononi mwake. Na unapofikia 3:12, sasa tunaangalia enzi ya kimasihini na mkusanyiko wake na utimilifu wake na maendeleo zaidi mwishoni mwa enzi. Uma wa kupepetea unatupeleka kwenye kifungu cha Zaburi 1 ambapo unatenganisha.

Au kifungu cha Mathayo 25, tena kuwatenganisha kondoo wao na mbuzi. Au, kama mifano inavyosema, kutenganisha ngano na magugu. Kuna utengano huu wa mwisho wa mema na mabaya.

Kiputo chake kiko mkononi mwake, naye atasafisha uwanja wake wa kupuria, akikusanya ngano yake ghalani na kuyachoma makapi kwa moto usiozimika. Na hivyo inaonekana kwamba hilo linarejelea Isaya 61, siku hii ya kisasi cha Mungu wetu, ambayo inatufanya tutoe hukumu juu ya maadui wote na kuwatetea watu wa Mungu. Mstari mwingine ninaotaka kuugeukia kutoka Isaya 14:12. Katika muktadha huu maalum, tuna mstari ambao nadhani katika utabiri wa Isaya unahitaji kupinduliwa kwa mfalme wa Babeli.

Nani alikuwa mwenye kiburi na nguvu? Unakumbuka Habakuki alizungumzia kuhusu yule aliyejivuna, ambaye atashushwa. Na katika 4:12 inasema, jinsi utakavyoshushwa. Umeanguka kutoka mbinguni, Ee nyota ya asubuhi, jua la alfajiri.

Umetupwa chini duniani. Uliwahi kuyaangusha mataifa. Sasa, wengine hutafsiri hili kuwa ni anguko la Shetani.

Unapoendelea, inasema, unasema moyoni mwako, Nitapanda mbinguni. Nitakiinua kiti changu cha enzi juu ya nyota za Mungu. Nitakaa juu ya kiti cha enzi juu ya kilima cha kusanyiko.

Nitajifanya kama Mungu Aliye Juu Zaidi. Lakini utashushwa chini kaburini hadi kwenye vilindi vya shimo. Sura ya 13 na 14 ni unabii dhidi ya Babeli.

Kwa hivyo tena, maandishi yasiyo na muktadha yanaweza kuwa kisingizio cha karibu chochote. Kwa hivyo, jambo la kwanza tunalotaka kufanya ni kujaribu kusikia kifungu hicho katika muktadha wake wa asili. Na inaonekana kinamrejelea mfalme wa Babeli ambaye anamkaidi Mwenyezi.

Picha ya mfalme wa Babeli akiwa na kiburi ilichukuliwa katika ufafanuzi wa kipatristi, yaani, tafsiri iliyowekwa miongoni mwa mababa wa kanisa. Kifungu hiki kinatumika kwa Shetani, na hiyo ni tafsiri ya kawaida sana inayohusishwa pia na Luka sura ya 10, mstari wa 18, inayoelezea anguko la Shetani.

Ninachotaka kusema ni kwamba ukichukua mistari hii kumaanisha kiburi cha Shetani, ambacho kinamaanisha upinzani, mpinzani, yule anayempinga Mwenyezi, tambua kwamba hilo si jambo linalotokana na vyanzo vya kibiblia. Mababa wa kanisa walikuwa na mbinu ya ufafanuzi ambayo ilikuwa ya kiistiari, ya mfano, na ya Kikristo. Na hivyo, huku kifungu kikizungumzia kuhusu Mungu akiwanyenyekeza wafalme wapagani wenye kiburi ambao wanajiona kama Mungu na kukumbuka ufalme wa kimungu ulikuwa kote katika Mashariki ya Karibu ya kale.

Farao alijiona kuwa mungu, na watu waliojionyesha hivi, Mungu alisema, nitakushusha chini duniani. Nitakunyenyekeza. Na, bila shaka, kufikia mwaka wa 539 KK, mifumo yote ya Babeli ilikuwa imeanguka wakati Koreshi, mfalme wa Uajemi, alipotokea, na angekuwa polisi wa Mashariki ya Kati kwa miaka 210 iliyofuata hadi Alexander Mkuu atakapotokea.

Kwa hivyo, alinyenyekezwa. Babiloni, akijisifu kuhusu bustani zake zinazoning'inia, akijisifu kuhusu utamaduni wake mzuri. Unaenda kwenye Jumba la Makumbusho la Sanaa Nzuri huko Boston, na unaona mmoja wa, nadhani anapatikana kuonekana, mmoja wa simba wazuri waliopambwa kwa enamel kutoka njia ya maandamano huko Babiloni ya siku za Nebukadneza.

Enamel nzuri ya bluu na njano. Hiyo ni mfano mzuri. Tumia simba.

Sisi ni mfalme. Sisi ni mfalme wa mataifa. Na sasa tunamtazama simba katika majumba ya makumbusho na kugundua kuwa hata simba hushindwa.

Ndiyo? Kulikuwa na ibada ya vitu vya angani kama miungu dhahiri sana miongoni mwa Wakanaani. Shemeshi aliabudiwa kama mungu wa jua, na Yarak kama mungu wa mwezi. Kulikuwa na miungu mbinguni.

Mojawapo ya sababu hii inamrejelea Shetani katika mstari wa 12, jambo hili la nyota ya asubuhi, ni kwa sababu Vulgate katika karne ya 5 BK ilitafsiri Lusifa huyu. Na hivyo ndivyo Lusifa anavyokuwa sawa na Shetani. Katika sura ya 19, nadhani hiyo ni kifungu kizuri cha kutosahau chochote kinachoendelea Mashariki ya Kati.

Unajua, unasoma unabii huu wa mataifa ya kigeni na umepitia haya hivi karibuni. Ni sawa. Ni kama redio ya saa asubuhi.

Inatuamsha. Sasa, Isaya ana maono ya mustakabali wa Mashariki ya Kati. Tena, nataka kusema kwamba ingawa meza za mazungumzo ya kisiasa ni muhimu, kama vile mazungumzo ya amani yalivyo muhimu, na kama vile uelewa wa pande zote ulivyo muhimu, maono ya Isaya ya mustakabali wa Mashariki ya Kati yatakuwa muhimu sana.

Na nadhani hiyo ni kifungu kizuri cha kutosahau chochote kinachoendelea Mashariki ya Kati. Na tena, nataka kusema kwamba ingawa meza za duru za kisiasa ni muhimu, na kama vile uelewano wa pande zote ulivyo muhimu, maono ya Isaya kuhusu mustakabali wa Mashariki ya Kati yatakuwa muhimu sana. Kitu ambacho hatimaye ni cha kitheolojia na kidini.

Angalia fomula yetu ya kinabii tunayoendelea kuisikia katika siku hiyo, Bayom Ha-Hu. Inatokea mara nyingi sana katika manabii. Kwa kawaida, inaanzisha siku ya mwisho ya Bwana au kitu kinachohusiana sana na mwisho wa dunia.

Katika siku hiyo, mstari wa 18. Katika siku hiyo, mstari wa 19. Katika siku hiyo, kutakuwa na madhabahu kwa Bwana katikati ya Misri.

Bwana atajitambulisha kwa Wamisri na siku hiyo watamtambua Bwana nao watamsujudu. Na kisha mwisho huu unaozungumzia pambetatu ya mataifa yaliyokombolewa, ambayo mengi yako kwenye habari. Katika siku hiyo, na nadhani hapa anazungumzia enzi ya Kimasihi, ambayo bado haijaleweka, lakini itaeleweka.

Vikwazo vitaondolewa. Katika siku hiyo, kutakuwa na njia kuu kutoka Misri hadi Ashuru. Sasa, hawa, katika siku za Isaya, walikuwa maadui wawili wakubwa.

Misri ilikuwa na nguvu sana. Hata karne moja baada ya siku za Isaya, zaidi ya karne moja, Wamisri walikuwa na nguvu sana. Mfalme mwema Yosia alifikia mwisho wake, akijaribu kulinda Kivuko cha Megido.

Mshale ulichomwa moyoni. Kutoka kwa nani? Farao Neko alikuwa akinguruma kuelekea Barabara ya 95 ili kujiunga na vita vikubwa na maarufu, ambavyo vilimaanisha vichwa vilivyotawanyika vya Wamisri na jeshi la Waashuru wakati Ninawi ilipoanguka mwaka wa 612 KK. Na sasa miaka michache iliyofuata, mwishowe ulikuja kusaidia majeshi ya Waashuru yaliyotawanyika.

Na vita hivyo vya mwisho vya Karkemishi, ambavyo viliilinda Babeli, vilikuwa msumari wa mwisho katika jeneza la Misri kwa ujumla. Pamoja na Ashuru. Kwa hivyo hapa kulikuwa na maadui wawili wenye nguvu sana katika siku za Isaya.

Na kutakuwa na barabara kuu kutoka Misri hadi Ashuru. Waashuri walikwenda Misri, na Wamisri wakaenda Ashuru. Wamisri na Waashuri wataabudu pamoja siku hiyo.

Israeli itakuwa ya tatu, pamoja na Misri na Ashuru. Kwa hivyo, kuna pembetatu. Baraka duniani.

Bwana Mwenyezi atawabariki, wingi. Akisema, Ibarikiwe Misri, watu wangu. Neno ambalo kwa kawaida hutumika kwa Israeli, neno la upendo.

Tulichokiona katika Hosea. Lo ammi , badala ya Ammi. Ammi ni mfano wa upendo wa Mungu kwa watu wake.

Sasa inatumika kwa Wamisri. Ashuru, kazi ya mikono yangu, na Israeli, urithi wangu.

Kuabudu pamoja kunaonekana kuzungumzia Sar Shalom ambayo Isaya alizungumzia hapo awali. Na kuzungumzia upendo wa Mungu kwa Israeli. Na kuhusu watu wanaokusanyika pamoja na amani ya ulimwengu wote.

Maadui wa kihistoria wa Israeli. Sasa wako amani nao. Na wanaabudu pamoja.

Sidhani kama andiko hili linasema miungu watatu, Allah, Adonai, na Kristo. Linaposema, wataabudu pamoja. Nadhani maono ya Isaya ni maono ya maandiko halisi kwa ujumla.

Kilele chake katika Zekaria 14:9. Katika siku hiyo, Yod-Heh-Vav-Heh atakuwa mfalme juu ya dunia yote. Kwa namna fulani, dini ilianza kama ufunuo kwa Ibrahimu mmoja mmoja. Na huko Sinai, kwa pamoja kwa taifa.

Hatimaye, kupitia nguvu ya Mungu ya ufunuo, italeta aina fulani ya amani kwa Israeli. Aina fulani ya uamsho wa duniani kote. Ibrahimu, kupitia wewe, mataifa yote ya dunia yatabarikiwa.

Na neno hilo dogo la baraka linajirudia. Linapatikana hapa. Kitu cha kufikiria kwa ajili ya siku zijazo.

Kifungu kingine cha kuvutia ninachotaka kuwakumbusha ni 25:8. 25:8 ni mojawapo ya mifano mizuri katika Agano la Kale ya demythologization. Nini kinaendelea hapa? Acha nisome 25 :8. Hii ni katika ufunuo wa Isaya. Hapa ndipo anapotazama mbele kuelekea mwisho wa nyakati.

Katika hili, haoni tu kushindwa kwa maadui wa Mungu miongoni mwa mataifa, lakini pia anawaona wadanganyifu wote, wakizungumza kidini, wakishindwa na kuangamizwa. Anazungumzia karamu ya kimasihi katika mstari wa 6. Mmoja wa wahitimu wetu wa Gordon aliandika Shahada ya Uzamivu (PhD) katika Chuo Kikuu cha Cambridge kuhusu karamu hii ya kimasihi katika Isaya 25, akianza na mstari wa 6. Katika mlima huu, Bwana Mwenyezi ataandaa karamu ya chakula kingi kwa watu wote, si Israeli pekee, bali watu wote. Sasa lenzi ya kamera inaisha kabisa.

Ibrahimu, watu wote watabarikiwa kupitia wewe. Karamu ya divai ya zamani, nyama bora, na divai bora. Katika mlima huu, ataharibu kifuniko kinachowafunika watu wote, shuka linalofunika mataifa yote.

Naye atameza mauti milele. Kwa hivyo, tunajua kwamba huu ndio mwisho wa wakati kama tunavyoujua. Bwana Mwenyezi atafuta machozi, usemi ambao nadhani unakumbuka kutoka Agano Jipya.

Kwa hivyo, machozi yatafutwa kutoka kwa nyuso zote. Ninachotaka kuzingatia ni kumezwa kwa mot. Hii ni kumezwa kwa kifo.

Na MOT alikuwa mungu wa kifo wa Kanaani. Mot ni mzizi wa kawaida wa Kisemiti, ambao unarejelea umbo la kitenzi kufa au nomino mot, inayorejelea kifo. Kwa hivyo katika mfumo wa Kanaani, mungu wa uzima na mimea na upya na asili, ambayo huchanua kila mwaka, huja hai.

Huyo alikuwa Baali. Na kila mwaka katika hadithi za Kikanaani ambazo tumezirekodi katika maandishi ya Ugariti, Baali na Moti hugombana kila mwaka. Na Moti huua Baali.

Na ndiyo maana mimea huanza kufa mwishoni mwa Juni. Na unasafiri kwenda Israeli wakati wa kiangazi, ni giza, mashamba hayana maji, ni makavu, vijito havipasuki kama vile vingekuwa Machi. Vimekauka.

Ardhi huonekana kama ya kufa hadi mvua ya kwanza ianze tena, kwa kawaida mwezi Agosti. Mnamo Oktoba, sambamba na Sukkot.

Hiyo ni kwa sababu ya Mot, kulingana na hadithi ya dini ya Wakanaani. Sasa, tunacho hapa ni mfano wa demithologization. Demithologization inamaanisha tu kwamba Biblia inavunja hadithi ya uongo.

Ni nini kinachovunja hadithi? Biblia inavunja hadithi. Hadithi gani? Kweli, hadithi kwamba Mot ni halisi, kwamba Baali ni halisi, na kwamba mzunguko huu wa kila mwaka wa maisha na kifo, ambao wakazi wa nchi hiyo waliamini, na ambao Israeli mara nyingi katika nyakati zake za chini za kiroho husoma kitabu cha Mwanzo. Na hiyo ndiyo hadithi ambayo Baali huhukumu, ambapo ufunguzi wa Waamuzi unazungumzia jinsi Ubaali ulivyokuwa muhimu wakati huu wa chini, kiroho, wa historia ya Israeli.

Hadithi kwamba Baali ndiye mungu wa uzima, mimea, na rutuba, na Mot humwangamiza Baali kila mwaka, hadithi hiyo huvunjika. Kifo ni kama mnyama anayekula waathiriwa wake, kulingana na Zaburi 49:14. Hapa, Mot, mwishoni mwa enzi, ni ufunuo wa Isaya; Mot hapati neno la mwisho zaidi ya unaposoma 1 Wakorintho 15. Nani anapata neno la mwisho? Je, kifo? Hapana, kwa sababu Kristo amefufuka, ameondoa uchungu wa kifo.

Na hivyo, kifo hakipati ushindi wa mwisho, lakini Kristo anashinda kifo. Hapa, Yahweh anammeza Mot. Inasema atammeza Mot.

Kwa hivyo, hapa kuna switcheroo. Kila mtu aliamini kwamba alikuwa wa familia ya Wakanaani, na kupitia ushawishi wa kitheolojia kwamba Mot aliwameza waathiriwa wake. Mot alikuwa mungu wa kifo.

Hiyo ilikuwa theolojia maarufu ya nchi. Hapa, Yahweh anammeza Mot, mungu wa kifo wa Kanaani. Kwa hivyo, hadithi hiyo imevunjwa.

Yahweh ndiye anayepata neno la mwisho, si Mot. Na kwa hivyo, kifo ndicho mmezaji mkuu. Hapana, Mot mwenyewe atamezwa.

Na hivyo, wazo hilo linaharibiwa. Mfano mwingine mkubwa wa utofautishaji huu wa hadithi za uwongo upo katika Zaburi. Katika Zaburi, kuna hotuba kuhusu Yahweh akipanda mawingu.

Inasema katika Zaburi 68:4. Mwimbieni Mungu, imbeni sifa kwa jina lake, msifuni Yeye apandaye juu ya mawingu. Jina lake ni Bwana na furahini mbele zake. Bwana hupanda juu ya mawingu? Naam, hatukujua mengi kuhusu maandishi hayo hadi kazi ya vitabu vitatu ya Mitchell Dahood katika ufafanuzi wa Biblia ya Anchor ilipotoka na mamia ya ulinganifu huu wa kuvutia kutoka kwa maandishi ya kale ya Ugarit au ya hadithi za Kikanaani.

Na, bila shaka, mojawapo ya sifa kuu za Baali ni kwamba Baali hupanda juu ya mawingu. Yeye ndiye mleta mvua. Baali ndiye mungu anayefanya nchi iwe kijani.

Baali ni mungu wa asili na uhai na uzazi. Anapanda juu ya mawingu. Mwimbieni Baali sifa.

Hapa kuna mfano mwingine mzuri wa kuvunja hadithi potofu. Hiyo ni takataka. Hiyo ni dini bandia maarufu.

Hebu tuweke sawa. Kwa hivyo, hapa mtunga zaburi anavunja hadithi na kusema si Baali anayepanda mawingu. Mtu mwingine huleta mvua kweli.

Usimwabudu mungu wa asili. Mwabudu mungu wa ulimwengu wote. Kwa hivyo, hadithi hiyo tena imevunjwa.

Mstari mwingine ninaotaka kuukumbusha kutoka Isaya 26, 3. Ni mojawapo ya maandiko mazuri. Ni mojawapo ya sehemu chache na labda mahali pekee ambapo neno shalom linatumika mara mbili mfululizo. Shalom maradufu.

Utaweka amani kamili katika NIV. Sasa, hiyo ni mzaha mzuri kwa sababu shalom inamaanisha ukamilifu. Inamaanisha kamili, pamoja, nzima, nzima.

Hii tena ni amani kamilifu. Tena, katika ufufuo wa Isaya, utamlinda katika amani kamilifu. Yeye ambaye akili yake imetulia kwa sababu anakutumaini.

Mtumaini Bwana milele kwa maana Bwana ni mwamba wa milele. Sasa, kwa shalom hii maradufu, watafsiri kwa kawaida hutafsiri hili. Mfalme James hakika alifanya amani kamili, NIV amani kamili.

Maneno mawili yanapotokea pamoja, ni wazi, yapo ili kuimarisha au kusesitiza. Na ndiyo maana, ingawa amani yenyewe inamaanisha ukamilifu, kwa hivyo amani kamili ni msemu mzuri hapo, unaoongeza wazo la amani. Ni kama kusema ukamilifu, ukamilifu, au amani katika mwisho.

Sasa, angalia maana ya shalom katika muktadha. Mara nyingi sana, tunasikia neno shalom. Tunalielezea.

Lakini yule aliye na amani kuu ni imara kama mwamba. Angalia muktadha hapa. Bwana ndiye mwamba wa milele, imara, na mkamilifu na pamoja.

Na unapokosa shalom, unaanguka. Unakuwa kama mwamba uliopasuka vipande vipande. Unavunjika.

Ukiwa na shalom, una muunganiko kamili. Unao pamoja. Ukiwa na shalom, unaupoteza.

Unaanza kuipoteza na kusambaratika. Kwa hivyo, shalom inamaanisha kuwa na ujumuishaji, maelewano, umoja. Una vyote pamoja.

Kwa hivyo, maneno mengi kati ya haya utapata ukienda kwenye kamusi ya Kiebrania katika aina nyingi, nyingi tofauti za muktadha. Neno hili, shalom, karibu limekuwa neno la mkopo katika lugha ya Kiingereza. Maneno kama ukamilifu, afya, ustawi, ukamilifu, utimilifu, ustawi, utimamu, maelewano. Lakini yote huzungumza unapokuwa na shalom, unaiweka pamoja.

Wewe ni imara kama mwamba. Huna wasiwasi na uzi. Lakini ni mfano halisi wa afya na ustawi.

Hata Salimu alikuwa mungu wa Wakanaani wa amani na afya ambaye aliipa jina lake mji wa Yerusalemu. Katika maandishi hayo, mapema kama mwaka 3100 KK, tuna neno Yerusalemu. Na Salimu, mungu wa Wakanaani wa afya, ustawi, ukamilifu.

Unaweza kuona Salim, shalom, au kwa Kiarabu, salam , leo. Na hata Akkadian ina maana ya afya kama mzizi, ambayo iko katika umbo lile lile la kuwa pamoja kikamilifu na kamili. Marejeleo mengine kadhaa.

Moja ambayo nataka kuirudia haraka. Usisahau kamwe katika masomo yetu neno hili, asili ya injili. Injili haijabuniwa na maandishi wa Agano Jipya.

Isaya 49, ambayo inanza sehemu kubwa ya pili ya kitabu. Wafarijini, wafarijini watu wangu. Na kisha katika mstari wa 40 wa 9, Mevasseret .

Tafuta ishara za Mevasseret katika safari yako ijayo kwenda Yerusalemu. Karibu tu nje kidogo ya Yerusalemu kutoka uwanja wa ndege-- Mevasseret .

Habari njema, habari njema, tangazo la furaha, mji. Huu ni umbo shirikishi katika Kiebrania. Na injili ni habari njema ya Mungu.

Inatokana na mzizi wa kitenzi beser . Ni habari njema kuhusu kurejeshwa kwa Yuda kutoka uhamishoni katika muktadha wa Isaya. Kwa hivyo mjumbe anarudi kutoka eneo la vita, akitangaza matokeo ya vita kwa mfalme na kwa watu.

Furaha ya ushindi. Na unaposikia beser ikitumika katika maisha ya kila siku katika ulimwengu wa kale, na unapoelewa habari njema za Mungu, inahusisha ushindi. Tumepitia msimu wa Pasaka.

Habari njema ya injili ni kwamba mtu ameshinda kifo. Kuna ushindi. Na kama mshairi wetu kutoka North Shore anavyosema, ikiwa amino asidi hazitawaka tena, na molekuli zikaungana tena, kanisa litaanguka.

Tukizungumzia ufufuo wa Yesu kutoka kwa wafu, ni jambo muhimu sana. Ufufuo na furaha ya ushindi kutoka kwa wafu. Ufufuo wa Yesu.

Kuondoa uchungu wa kifo. Sasa, Agano Jipya hubadilisha hali ya kiroho ya kimwili au halisi na kimsingi huchukua beser , habari njema ya Mungu, kurejelea wokovu kutoka kwa dhambi. Ili tu kuonyesha kwa nini kanisa linahitaji kuhakikisha kuwa ni kanisa zuri, na kwa nini linatenda kama watu wa habari njema, si mbaya.

Sisi si habari mbaya, dubu; sisi ni habari njema. Kwa sababu ya historia ndefu ya mahusiano hasi ya Kikristo na Kiyahudi, hii hapa ni moja ya maneno makubwa lakini ya kusikitisha ambayo jamii ya Kiyahudi iliyafanya kwa ajili ya injili ya Kikristo. Tuliita Evangelion, au neno Evangelion, habari njema ya Mungu, kutoka kwa Euangelizo .

Wayahudi walikuja na kusema Evangelion ni Evangelion kweli. Evangelion ni habari njema. Evan inamaanisha iliyopotoka, iliyopinda, au mbaya.

Ni mojawapo ya maneno yanayomaanisha dhambi au uovu, lakini kihalisi kuharibika au kupotoka au kupotoshwa. Hiyo ndiyo maana ya Evan katika Agano la Kale. Na gilion ni neno linalomaanisha kitabu cha kukunjwa.

Megillah ni kitu unachokizungusha nacho. Na neno la kitabu ni kitabu kiovu, kihalisi. Na kwa hivyo Wayahudi walifanya utani huu, kama vile Antiochus Epifane, aliye wazi, alivyokuwa Epimenes, mwendawazimu.

Badilisha barua hapa. Kwa hivyo, ninaelekeza hili. Evangelion, au Euangelion, Kigiriki kwa ajili ya habari njema, ikawa Evangelion, Kiebrania, kwa ajili ya hati mbovu.

Huu ni mzaha, na ulitumiwa na marabi wakati wa kipindi cha Talmudi. Nataka kutaja mambo mengine kadhaa.

Mojawapo ya sifa kuu za kifasihi za kitabu ambacho tumekuwa tukikiona ni mifano kadhaa ya kile tunachoweza kukiita cha kichawi, ABBA, njia za kufundisha. Katika 29.13, Bwana anasema, Watu hawa hunikaribia kwa vinywa vyao na kuniheshimu kwa midomo yao, lakini mioyo yao iko mbali nami. Angalia jinsi anavyoelezea hilo.

ABBA. Yesu anatumia mstari huo huo katika Mathayo 15, mstari wa 8 na 9. Pia umetumika katika Marko 7:6 na 7. Na anasema, Sitawaambia, kusema kuhusu dini ya unafiki au bandia, aina ya dini ya nje. Walimcha Mungu, lakini si kutoka moyoni.

Hofu yao ilikuwa katika amri za wanadamu, si katika ufunuo wa kimungu. Katika sura ya 30 ya Isaya, mistari ya 10 na 11, mapambano ya kibinafsi ambayo manabii walipaswa kukabiliana nayo ni usemi wa kuvutia. Watu walikuwa wakimwambia Isaya, na tuna msisitizo huu pia katika Mika, ili kupunguza uzito.

Watu wanaowaambia waonaji, msione maono tena, na manabii, msitupe maono tena ya yaliyo sawa. Tuambieni mambo mazuri, tabirini udanganyifu. Ya kuvutia.

Tafsiri ya Luther ya kifungu hiki maalum, 30, mstari wa 10, inatuhubiria kwa upole. Hivi ndivyo alivyotafsiri. Neno hapa linatuambia mambo mazuri; kama NIV inavyotafsiri, nadhani husisitiza kila wakati jaribu la kupunguza uzito wa maandiko kwa mambo ambayo watu wanataka kusikia, sio yale wanayohitaji kujua.

Mambo laini yalikuwa mambo ya kujipendekeza ambayo yaliepuka dhambi ya mwanadamu, labda yakiepuka ukweli. Ilikuwa jaribu lililokuwepo katika siku za Isaya kwa ajili ya ofisi ya nabii, na bado, kama neno la Mungu linavyotangazwa leo, ni tabia. Kama inavyosema katika mstari unaofuata, acha kutukabili Mtakatifu wa Israeli.

Hilo ni jambo lenye nguvu. Acha nikupe moja kutoka kwenye Hati za Bahari ya Chumvi, ambalo ni kifungu cha kuvutia. Utaona katika 33.8, na nitaishia na hili leo, 33.8 ni mojawapo ya sehemu kadhaa katika Hati za Bahari ya Chumvi ambapo, kwa sababu ya Hati za Bahari ya Chumvi, kumekuwa na mabadiliko, katika kesi hii kwa neno moja, kwa mfano, ambapo hii ni kumbukumbu ya miaka 400 ya Mfalme James.

Sasa tuna IRSV, NIV, na tafsiri zingine, na kifungu hapa kinazungumzia barabara kuu ambazo hazina watu, hakuna wasafiri barabarani, mkataba umevunjwa, na lazima urudi mwanzo, na una miji, Toleo la King James, imedharauliwa. Sasa, ukiangalia ulinganifu, haina maana sana kutafsiri neno miji, lakini ukiangalia kwa makini sana umbo la herufi za Kiebrania, utaona kwamba herufi R kwa Kiebrania imezungukwa, herufi D kwa Kiebrania ina mwingiliano kidogo na ni mraba. Lakini unaweza kuona jinsi hatua inaweza kuchanganya R na D kwa urahisi, na kwa hivyo neno la miji ni arim, na resh, neno la mashahidi ni adim, na dalet, na duara hilo dogo la herufi hubadilisha maana ya neno.

Hapa, basi, kuna uboreshaji unaopatikana katika Hati za Bahari ya Chumvi, uboreshaji wa neno miji maandishi; mkataba unapovunjwa, mashahidi hudharauliwa. Sasa, ukiwa na NIV, utaona katika tanbihi hapo inasema Hati za Bahari ya Chumvi, inasomeka mashahidi. Naam, mikataba ilikuwa na mashahidi katika ulimwengu wa kale; hata Amri Kumi ni mkataba wa mfalme mkuu, kama Meredith Klein anavyosema, sambamba na mikataba mikubwa ya Wahiti na Suzerain yenye fomula ya mkataba, na mashahidi wa mikataba walikuwa muhimu sana.

Kwa hivyo, mikataba inapovunjwa, mashahidi hudharauliwa, na hakuna anayeheshimiwa. Hilo lina maana zaidi kuliko kutafsiri neno miji. Kwa hivyo hapa kuna, ndiyo, neno moja tu ambalo limeboreshwa kidogo kulingana na maana na mtiririko wa maandishi, na ndiyo maana kuna thamani katika Hati za Bahari ya Chumvi, na kwa kuwa na hati kamili ya zamani zaidi, tulikuwa nayo ya Biblia ya Kiebrania yenye tarehe ya karibu mwaka 1000.

Sasa una utamaduni mzima unaorudi nyuma miaka elfu moja iliyopita na kutoa ufahamu muhimu sana kwa baadhi ya mistari hii, lakini hauonyeshi upotoshaji mkubwa wa Biblia ya Kiebrania kupitia kunakili huku kwa mkono kwa miaka elfu moja. Kwa kweli, kinyume chake, inaonyesha kunakili kwa uaminifu sana, na isipokuwa kwa wachache sana, je, kuna maeneo ambayo yanahitaji uboreshaji kweli? Kwa hivyo, ni makosa kabisa kusema katika kipindi hiki cha miaka elfu ambapo hatukuwa na njia huru ya kuangalia uaminifu wa uwasilishaji.

Ni makosa kusema kwamba maandishi yaliteseka sana kwa kipindi hicho. Kwa kweli, Wamasora , miongoni mwa wengine, walikuwa waaminifu sana katika kupitisha maandishi hayo. Kwa hivyo tunaweza kusema kwamba Biblia tuliyo nayo leo, Biblia ya Kiebrania, kwa nia na madhumuni yote, ni Biblia ile ile ambayo Yesu alikuwa nayo.

Kwa hivyo hiyo ndiyo habari njema kwa ujumla kuhusu Hati za Bahari ya Chumvi, lakini kuna baadhi ya sehemu hizi ndogo ambapo tunapaswa kufanya marekebisho madogo na maboresho kwa sababu ya makosa ya kunakili. Sawa, hiyo itakuwa hivyo kwa leo. Wakati ujao tutafanya tathmini ya kozi na kufanya vifungu vya ziada kutoka kwa Isaya ambavyo nataka kuongeza kwenye orodha hii.

Huyu ni Dkt. Marv Wilson katika mafundisho yake kuhusu Manabii. Huu ni kipindi cha 34, Isaya, Maandiko Muhimu.